#235965 Sluttrapport

SLUTTRAPPORT TIL STIFTELSEN DAM # 235965 Filmopplevelser for synshemmede (Helse vår 2018), ved søkerorganisasjon Norges Blindeforbund.

Rapporten omfatter prosjektets resultat og fremdrift fra 1. juli 2018 til 31. desember 2020. Sluttrapporten legger særskilt vekt på prosjektets siste år (prosjektår 2), da fremdriftsrapporten levert 22. mars 2019, tar for seg det meste av aktiviteten i prosjektår 1.

Involverte i prosjektår 1: Meteoritt AS ved prosjektleder Anne Regine Klovholt. NorDubb Studios AS ved produsent Morten Karlstad. NRK ved tilgjengelighetssjef Siri Antonsen, Tov Arne Stegarud og Kristoffer Lium. Skuespillerne Scott Maurstad, Andrine Sæther, Anna Dworak, og Ulla Marie Broch. NBF og NBU ved blant annet Linda Wildschut, Astrid Winge, Sverre Fuglerud, og Eirik Asker Pettersen. Actiview ved Alex Koren. MovieReading ved Giacomo Olgeni.

Involverte i prosjektår 2: Nordubb Studios AS ved prosjektleder Anne Regine Klovholt, produsent Morten Karlstad, og daglig leder Robert Johnsen. NRK ved tilgjengelighetssjef Siri Antonsen, Tov Arne Stegarud og Kristoffer Lium. Skuespillerne Andrine Sæther, Jon Arne Arnseth, Cathrine Bang Norum, Scott Maurstad, og Katrine Blomstrand. NBF og NBU ved blant annet Linda Wildschut, Astrid Winge, og Eirik Asker Pettersen. MovieReading ved Giacomo Olgeni. Nordisk Film Distribusjon ved Simon Kvame. SF Studios AS ved Abtin Saheli (Marketing & Production Coordinator).

Resultat sett opp mot prosjektbeskrivelsen.

Prosjektet i kortform fra prosjektbeskrivelse fra tidlig 2018: "Målet for prosjektet er å videreutvikle kvalitet og tilgjengelighet av filmopplevelser til blinde og svaksynte i Norge til å gjelde alle sjangre og format innen audiovisuell produksjon, ved å: - Utvide repertoaret av, og bedre kvaliteten på synstolkning av filmer og serier for barn på norsk. -Utvide repertoaret av, og bedre kvaliteten på synstolkninger på norsk av populære klassiske filmer og tv-programmer for eldre. - Utvide repertoaret av synstolkninger for kort- og dokumentar- og eksperimentelle filmer. Tilby norske synstolkninger på nye arenaer, både sosiale, institusjonelle og nettbaserte."

Fra 2017 til 2020, status quo fra en stor aktør innenfor norsk synstolking:

Per 31. desember 2020 har prosjektleder Anne Regine Klovholt (Robert Johnsen fra 01.10.20) produsert synstolkinger til over 60 norske spillefilmer, samt en rekke norske serier for NRK og internasjonale strømmetjenester. Denne produksjonen har funnet sted fra medio 2017, da påbudet om norske synstolkinger for norskproduserte filmer som lanseres for kino i Norge i praksis trådte i kraft.

Dette påbudet har i sammen med forskriftsendring knyttet til kringkastingsloven i 2019, samt NRKs og enkelte internasjonale strømmetjenesters eget initiativ til å synstolke norske

serier og filmer, eller serier for barn dubbet til norsk, ført til en vesentlig økning i volumet av synstolkinger på norsk. I den rådende appen for det norske markedet for synstolking, MovieReading, ligger det per mars 2020 104 norske synstolkinger til langfilmer. NRK synstolker i gjennomsnitt 5-7 større og mindre produksjoner per år. Netflix og Apple TV+ er to strømmetjenester på det norske markedet som synstolker henholdsvis norske serier og serier dubbet for barn på norsk. Dette gjør de med nye produksjoner fra og med starten av 2020, så volum fra dem er per nå i startgropen. Øvrige strømmetjenester, og utleie, samt salg av audiovisuelle produksjoner, samt andre tilbydere av tilgjengelig film og video, kringkastere, festivaler, youtube, synstolkes ikke. Det vi kanskje får mest spørsmål fra brukere om, er i forhold til de Nordiske strømmetjenestene som Viaplay og Sumo spesielt. Samt kabeltjenester som Get, Altiboks, SF-video on demand, iTunes og så videre hvor norskproduserte serier ikke blir synstolket overhodet, ei heller filmer leveres med synstolking, heller ei de som har hatt premiere etter 2017, og hvor det faktisk har vært produsert en synstolking for kinovisning som ligger i app.

Volumøkningen betyr at også at bredde, variasjon, og utvalg av produsert synstolking på norsk har utviklet seg. Vår erfaring med ulike sjanger, format og kvalitet vokser og forsterkes. For oss er dette noe vi aktivt søker ved at vi i løpet av, og på grunn av dette prosjektet (#235965) fra Stiftelsen Dam, har fått anledning og tid til å opparbeide oss et kontaktnett av brukere som gir tilbakemelding og veiledning. Dette er takket være samarbeid med NRK og selvfølgelig aktører i NBF og NBU. Vi får satt utviklingen i system og får målrettet den både i prosjektarbeidet, og i øvrig produksjon og arbeid med synstolking. Prosjektarbeid og øvrig arbeid har altså en gjensidig forsterkende effekt på hverandre. Denne erfaringen og kunnskapen deles også innad i fagmiljøet for synstolking, og vil komme nye arenaer for universal tilgjengelighet og synstolking spesielt, til gode i fremtiden. Og, arbeidet bør fortsette på denne måten.

Utvalg av produksjoner i prosjektet:

Selv om volumet og også bredden i utvalget faktisk nå er langt større enn i 2017 (da var det jo også i praksis ikke-eksisterende, i beste fall obskurt), så er volumet på det som er severdig og vil gi brukere et representativt eller dekkende utvalg av film, serier og andre audiovisuelle opplevelser forsvinnende lite. Vi oppdaget på alle måter at dette prosjektet kun bidro til å få et overblikk og til å få angrepet toppen av isfjellet. Behovet er stort.

Alle norske audiovisuelle produksjoner som hadde premiere før påbudet i 2017, samt alle produksjoner dubbet til norsk eller som ikke har ordinær kinopremiere, eller som faller utenfor generelle krav via kringkastingsloven, eller som er tilgjengelig via strømmetjenester, utleie og kjøp via nett og kabelselskap som ikke tilbyr synstolking overhodet, utgjør det volumet av materiale som synshemmede per i dag fremdeles er utestengt fra.

Det var derfor viktig for oss å nøye vurdere utvalget av hva som skulle inngå i prosjektet. De viktigste elementene i utvalget av serier, filmer som var interessante for prosjektarbeid i denne omgang ble vurdert ut ifra foruten hensyn til målgrupper som beskrevet i prosjektbeskrivelsen:

- Popularitet: Brukeres ønsker og erfaringer, målinger av hva som er populært i øvrige befolkning når det gjelder bruk i spillere, samt seertall (da fra den generelle befolkningen). Dette har vi gjort i samarbeid med NRK, og ved hjelp av deltakelse og innhenting av synspunkter fra seere. Det er viktig for brukere å kunne ha de samme referanser som alle andre. Derfor er seertall og popularitet, ved siden av tilgjengelighet (at det ligger lett tilgjengelig for norske brukere til så og si evig tid), en

viktig faktor i denne fasen som dette prosjektet inneholder grupper som ikke

- Under punktet over har det også vært et poeng å få opp volumet av synstolking på brede populære serier som ellers er sett av aldersgrupper som i dag ikke er store brukere av synstolking. Dette for å bruke alle mulige midler til å gjøre synstolking kjent for flest mulig synshemmede.
- Format, sjanger og formspråk som gjør synstolking spesielt nødvendig og/eller utfordrende.
- Variasjon i format og sjanger.

Produksjoner med i prosjektår 2 av Stiftelsen Dams prosjekt #235965 "Filmopplevelser for synshemmede", juli 2019 - juli 2020:

Dokumentarfilmene og senere seriene for NRK for barn Kamel og Villmarksbarna, samt dokumentarfilmen for unge tenåringer Born 2 Drive.

Sauen Shawn for SF Studios AS (kjent animasjonsunivers helt uten dialog og som derfor ikke gir mening uten synstolking).

Vikingane for NRK (serie, sesong 1-3, 3 sesonger á 6 episoder á 30 min, er også løst visuelt på en måte som må med for å ikke miste essensen).

Side om Side for NRK, sesong 5 (35 x 30 min)

Flukten over grensen (familiefilm med flere språk).

Sihja - Fly with me/Sihja - kapinaa ilmassa/Vilja - opprør i luften (finsk/norsk familiefilm)

Til sammen 1250 minutter synstolking.

Nye erfaringer i løpet av 2020 og bakgrunn for videre prosjektarbeid:

Norskproduserte filmer og serier slippes på strømmetjenester uten synstolking. Dette ble forsterket for filmer fra pandemien satte inn. Flere filmer som hadde premiere fredag 13 mars og senere blir ikke sluppet på kino, da kinoene stengte denne dagen. Initiativ i bransjen fikk flertallet av filmene, også de som fikk liten tid på kino med premiere i ukene før stengingen, direkte over på nordiske strømmetjenester.

MovieReading har ikke gått offisielt ut med det, men deres app (per nå med synstolking av 105 norske filmer), fungerer nå også på tv- og nettformatet. Tidligere var synkroniseringen vanskelig på grunn av at kino og tv/vod har ulike frame rates per sekund, henholdsvis 24 frames per second og 25 frames per second. Men, så sent som i januar i år, så er dette teknisk løst. Det vil si at alle tilgjengelige synstolkinger i appen kan brukes både hjemme og på kino.

Markedet for hjemmebruk er langt større enn på kino. Dette gjelder også for synshemmede, men der har det vært et problem i Norge at merkostnaden for å justere en allerede innspilt synstolking til en film for å kunne brukes hjemme ikke blir prioritert, da påbudet om synstolking kun gjelder for kino. Det har ført til at synshemmede mister muligheten til å faktisk benytte det volumet som blir produsert. I de fleste tilfeller går norske filmer over til strømmetjenester og utleie digitalt UTEN synstolking. Det er dette MovieReading nå har gjort noe med, og som jeg personlig mener er en revolusjon for brukere. Dette bør også endre påbudet for norske filmer, og, på litt sikt, også gjelde for

serier som er norskproduserte.

Ekstra uheldig er det derfor at vi, og andre aktører som produserer norske synstolkinger opplever at produsenter og distributører avlyser synstolking av norske filmer med premiere fra 13 mars og fremover på ubestemt tid. De kan gjøre dette da påbudet gjelder filmer som skal opp på kino. Disse filmene har allerede, og vil bli lagt direkte ut på strømmetjenester tidligere enn før. Og, som nevnt, en synstolking i MovieReading vil fungere på strømmetjenester. Så, i virkeligheten mister synshemmede sin rett til å få oppleve en rekke filmer i denne situasjonen, og i fremtiden.

Her fra Nordisk Film og TV-fonds nyhetsbrev 03.04.2020:

https://www.nordiskfilmogtvfond.com/news/stories/nordic-vod-platforms-offer-fresh-films-shake-up-windows

"In a ground-breaking move, **NBCUniversal** has teamed up with Viaplay and SF Anytime to launch Friday 20 March on the Nordic streamers mainstream films *Emma, The Hunt* and *The Invisible Man* - titles that were recently released in local cinemas - cutting the regulatory four months theatrical hold back period.

Filippa Wallestam, EVP and Chief Content Officer at Viaplay-controlled Nent Group said: “I think it’s fantastic that NBCUniversal chooses to release their films via us [Viaplay] at an earlier date, at a time when cinemas are closing. It’s a way to test unchartered territory and to cut through the long-established cinema tradition, to give viewers the opportunity to watch the films they had planned to see. In every way, we want people to still have access to entertainment and culture, and initiatives such as these are now possible in the digital world.”

NBC Universal’s move follows the decision from Euforia Distribution in Norway to launch the IDFA selected documentary **iHuman** by Tonje Hessen straight to VOD on March 13 via Altibox, GET, Telenor, Viaplay and SF Anytime, instead of its scheduled cinema release the same date, due to cinema closures in Norway."

Det produseres nå mellom 4-8 nye serier på norsk på Viaplay, Netflix, og HBO-Nordic, samt TV2-Sumo ved siden av NRK siden ca 4. Kun Netflix og NRK har synstolking på norsk. Foruten er rekke filmer som produseres kun for strømming, også norske. Dette er i ferd med å etablere seg i markedet.

NorDubb Studios AS vil finne en løsning for å samle synstolkinger på et sted som kan brukes på alle plattformer, og få med de store strømmetjenestene som produserer i Norge på norsk på synstolking på norsk, slik at den delen av markedet som nå faller utenfor kinopåbudet, blir fanget opp.

Det bør etableres en gruppe filmkritikere som er svaksynte og som ser filmer, og anmelder dem med synstolking.

Vi ønsker å finne løsninger for eldre svaksynte spesielt og gamle klassiske filmer/serier generelt, da vi mener at her er det mye godt materiale som burde vært tilgjengelig for de eldre og andre.

Oslo, 31. august 2021,

Robert Johnsen